SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Galerie „Miejsce przy Miejscu”

Witold Chocholski

Opava 2024

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ

Institut tvůrčí
fotografie FPF
Slezské univerzity v
Opavě

“Miejsce przy Miejscu” gallery

Galerie „Miejsce przy Miejscu”

Witold Chocholski

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie
Obor: Tvůrčí fotografie

Opava 2024

Vedoucí práce: MgA. Arkadiusz Gola, Ph.D.

Oponent: MgA. Karel Poneš

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2023/2024

Zadávající ústav:	Institut tvůrčí fotografie
Student:	Witold Chocholski
UČO:	47688
Program:	Filmové, televizní a fotografické umění a nová média
Obor:	Tvůrčí fotografie
Téma práce:	T: Galerie „Miejsce przy Miejscu"
Téma práce anglicky:	T: „Miejsce przy Miejscu" gallery
Zadání:	Cílem této práce bude představit činnost galerie „Miejsce przy Miejscu" se sídlem ve Vratislavi. Budu se zabývat místním kontextem fungování této instituce, popisovat konkrétní události z její historie a kurátorský koncept, který na tomto místě platil. Budou vedeny rozhovory pro účely této práce s řediteli centra, do kterého galerie patřila, s kurátorem galerie a jedním z umělců, jejhož díla byla v této galerii vystavena. Prezentovány budou také vybrané výstavy a fotografická dokumentace.
Literatura:	Kalinowska Agata, „Yaga", BWA Wrocław Galerie Sztuki Współczesnej, Wrocław 2021, ISBN 978-83-63505-50-9. Krzysztofowicz-Kozakowska Stefania, „Sztuka od roku 1989", Wydawnictwo BOSZ, Olszanica 2020, 1. vydání, ISBN 978-83-7576-441-3. 3. Rottenberg Anna, „Sztuka w Polsce 1945-2005", Wydawnictwo Piotra Marciszuka STENTOR, Varšava 2005, třetí vydání, ISBN 978-83-89315-57-1. 4. „Biuro" nr 6, 1/2013, Organ prasowy BWA Wrocław, ISSN 2081-2434.
Vedoucí práce:	MgA. Arkadiusz Gola, Ph.D.
Datum zadání práce:	7. 9. 2024

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce představuje činnost galerie „Miejsce przy Miejscu“ se sídlem ve Vratislavi. Je zde představen místní a historický kontext fungování této instituce, popsány konkrétní události z její historie a kurátorský koncept, který na tomto místě platil. Odkazovalo se na rozhovory vedené pro účely této práce s řediteli centra, do kterého galerie patřila, s kurátorem galerie a jedním z umělců, jejichž díla byla v této galerii vystavena. Prezentovány jsou také vybrané výstavy a fotografická dokumentace.

Klíčová slova:

Polská fotografie, fotogalerie, umělecké galerie, vratislavské galerie, kurátor, Łukasz Rusznica, fotogalerie, umělecká galerie

ABSTRACT

This bachelor's thesis presents the activities of the Wroclaw gallery Miejsce przy Miejscu. It presents the local and historical context of the institution, as well as specific events in its history, and describes the curatorial concept that was applied in place. Reference is made to interviews conducted for this work with the directors of the arts center to which the gallery belonged, the gallery's curator and one of the artists whose works were exhibited at the gallery. Selected exhibitions and their photographic documentation were also presented.

Key words:

Polish photography, photography galleries, art galleries, Wroclaw galleries, curator, Łukasz Rusznica, photographic gallery, art gallery

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatné a použil jsem pouze citované zdroje, které uvádím v bibliografických odkazech.

Souhlas se zveřejněním

Souhlasím, aby tato bakalářská práce byla zařazena do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a zveřejněna na internetových stránkách Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

Poděkování

Chtěl bych poděkovat všem studentům a učitelům ITF, se kterými jsem se měl možnost setkat, za všechny rozhovory, pomoc a úžasné společenské a fotografické zážitky.

Wrocław, 06.09.2024

Na obálce (na přední a zadní straně) jsou fotografie Alicji Kielan z výstavy Marty Szymanowské „Hydra“ v galerii MpM v roce 2021.

OBSAH

Obsah 1
Zavedení 2
1 Činnost galerie MpM 3
1.1 Historické pozadí 3
1.2 Současná národní a regionální realita 4
1.3 Založení a počátky galerie MpM 6
1.4 Obecné informace 9
1.5 Kurátorský koncept galerie MpM 10
1.6 Kurátor galerie – Łukasz Rusznica. Charakteristika a vývoj kurátorského přístupu. 11
2 Přehled výstavy 14
3 Vybrané výstavy a akce 17
3.1 Michał Łuczak „Brutal – Retrospektiva" (06.06.2014–27.06.2014) 17
3.2 Léonie Young „Sbalte se" (17.11.2016–03.12.2016) 19
3.3 Dominika Gęsicka „Toto není skutečný život" (20.10.2016–11.11.2016) 21
3.4 Paweł Starzec „Paměť vody" (25.05.2017–07.07.2017) 23
3.5 Beata Bartecka i Łukasz Rusznica „Kniha podle místa" (19.05.2020–28.06.2020) . 24
3.6 Marta Szymanowska „Hydra" (28.10.2021–10.12.2021) 27
3.7 Caroline Tompkins „Bedfellow" (02.06.2022–29.07.2022) 29
4 Uzavření galerie 31
5 Literatura: 34
6 Jmenný rejstřík 36

ZAVEDENÍ

Wrocław (Vratislav) je město s bohatou politickou a sociální historií, které v poválečných letech utvářelo svou kulturní identitu jedinečným způsobem v celé zemi a snad i na kontinentu. Procesy, které zde probíhaly v kulturní oblasti, vedly ke vzniku mnoha kulturních institucí, které by v jiných polských městech neměly šanci na úspěch vzhledem k velmi specifickému charakteru místa a lidí, kteří město po druhé světové válce od nuly osídlili. Tento fascinující kontext stále ovlivňuje, jak zde kultura funguje v makro i mikrosféře – jak institucí, tak jednotlivých lidí, kteří zde tuto kulturu vytvářejí.

Když se na Vratislav podíváme z úzkého úhlu vizuálního a fotografického umění, najdeme řadu institucí a provozoven, kde se takové aktivity v různém rozsahu pravidelně či příležitostně provozují. Jedním z míst, které v této krajině rozhodně vyniká, je Ośrodek Postaw Twórczych (Centrum tvůrčích postojů) „Zamek“ (OPT Zamek), kde se již řadu let konají kurzy umělecké fotografie. V jistém smyslu přirozeným procesem vyplývajícím z realizace těchto kurzů byl v roce 2014 vznik fotografické galerie Miejsce przy Miejscu (Místo po Místě) – MpM.

Za téměř deset let existence tohoto místa, které po celou dobu vede Łukasz Rusznica, se zde uskutečnily desítky výstav a pořádají nejrůznější akce spojené s fotografií. Vzhledem k mému blízkému vztahu k OPT, když jsem v roce 2023 začal uvažovat o tématu své bakalářské práce na Institutu tvůrčí fotografie v Opavě, okamžitě jsem věděl, že právě toto místo si zaslouží svou první ucelenou studii, neboť jeho role ve vývoji vratislavské a polské komunity zájemců o fotografii je nesporná a velmi významná

Činnost galerie a její vývoj jsou v jistém smyslu odrazem toho, co je v současné polské fotografii velmi důležité, a mohou být jakýmsi barometrem trendů, které ovlivňují činnost těch, kteří v současnosti vytvářejí fotografie odkazující na nejlepší a nejhodnotnější trendy světové umělecké fotografie. Nelze zde přeceňovat roli kurátora Łukasze Rusznicy, jehož vize a energie určují charakter tohoto místa a směry jeho vývoje. Maciek Przemyk napsal svou bakalářskou práci o Łukaszu jako umělci-fotografovi na ITF v roce 2023 a v tomto příspěvku se omezím pouze na kurátorský aspekt činnosti Łukasze Rusznicy.

1 ČINNOST GALERIE MPM

1.1 Historické pozadí

Literatura k dějinám polského umění v průřezu bohužel není příliš bohatá. Je například příznačné, že teprve v roce 2005 u nás vyšla publikace "Umění v Polsku 1945-2005", kterou napsala Anda Rottenbergová. A je to prakticky první syntetická prezentace polského umění po druhé světové válce. Začneme-li se na polskou uměleckou literaturu dívat z pohledu míst, kde je toto umění k vidění, tedy galerií a výstavních prostor, zjistíme, že nedostatek studií na toto téma je ještě větší.

Tato situace je o to zajímavější a záhadnější, že právě výstavní prostory jsou nakonec místem, kde se divák svým způsobem „setkává“ s uměním, a tak mluvit o dějinách umění izolovaně od iniciativ spojených s galeriemi je, mírně řečeno, poněkud neúplné. Je to nepochybně oblast, kterou stojí za to se zabývat podrobněji.

Ve světle této práce, jejímž předmětem je výstavní činnost jedné ze současných vratislavských galerií, stojí za to krátce prozkoumat historické souvislosti týkající se činnosti galerie v naší zemi.

Historicky lze historii galerijních iniciativ v Polsku rozdělit do čtyř hlavních období[1], o kterém Łukasz Guzek píše:

Prvním je období po roce 1956, období poststalinského tání, až do konce 60. let, kdy se umělecké programy galerie opíraly o modernismus. Druhé období: od roku 1970, stávky a střety s dělníky, do 13. prosince 1981, kdy bylo vyhlášeno stanné právo. Jedná se o poněkud „prodlouženou: dekádu 70. let, které dominuje konceptuální umění. V tomto období umožnilo oslabení totalitní moci na jedné straně a silný společenský tlak na straně druhé vytvořit určitý prostor svobody, který uvolnil tvůrčí energii mnoha komunit. To se projevilo v galerijních a výstavních iniciativách a zintenzivnění mezinárodních kontaktů. Bylo to také období, které shrnovalo vývoj konceptuálního umění a proces postmodernizace umění.

Právě v této době vznikla ve Vratislavi první galerie zabývající se především fotografií – Foto-Medium-Art, která fungovala v letech 1977 až 1996 a jejíž tradice pokračují dodnes pod názvem Foto-Gen.

Další období, 1982-1989, je zase poněkud „zkrácenou“ dekádou 80. let. Zahrnuje období stanného práva, které bylo formálně zrušeno v roce 1984, ale jeho důsledky trvaly až do

[1] „Galerijní hnutí v Polsku. Historický nástin. Od 60. let 20. století do jejich důsledků v 80. a 90. letech 20. století“ Łukasz Guzek. Akademie výtvarných umění v Gdaňsku, Mezifakultní institut věd o umění. 2012

takzvaného „kulatého stolu“ v roce 1989 – dohody mezi úřady a opozicí o zavedení reforem, politické demokratizaci a ekonomické liberalizaci. V tomto období umění čerpalo ze zkušeností konceptualismu, ale izolace uměleckých okruhů způsobila oddělení polského umění od světových trendů a zároveň vyvolala potřebu hledat formy vyjádření a způsoby jednání adekvátní nová situace. Došlo pak k přerušení kontinuity vývoje polského umění, což bude mít důsledky v dalším období.

V devadesátých letech situace v zemi spočívala v důkladné a rychlé přestavbě hospodářského a společenského života a umělecká scéna se při tom všem se budovala prakticky od nuly. Stejně jako celá země procházela procesem přizpůsobování se novým politickým a ekonomickým podmínkám. Od počátku byly také navazovány mezinárodní kontakty. Polské umění devadesátých let tedy jako by bylo vymyšleno od nuly a spojeno s globálními trendy pozdního postmodernismu takříkajíc mimo osmdesátá léta. Jak vidíme, události v polské domácí politice se prolínají s proměnami umění. V tomto desetiletí vznikly zcela nové kulturní instituce a chronický nedostatek finančních prostředků vedl k tomu, že mnoho subjektů ukončilo činnost nebo ji muselo výrazně omezit. Například ve Vratislavi se v té době dařilo galerii Entropia Alicji a Mariusze Jodkových. V oblasti výtvarného umění rozhodně vyniká WRO, Festival vizuálních realizací spojených s hudbou, fungující od roku 1989, v režii Wioletty a Piotra Krajewských – v současnosti WRO Art Center. Tyto subjekty přežily ve Vratislavi dodnes a, i když v pozměněné podobě, jsou důležitou součástí výstavních iniciativ města.

Na počátku nového desetiletí, po roce 2000, začínají fungovat nové organizační a ekonomické mechanismy, které mimo jiné ovlivňují způsob financování kultury. V následujících letech vznikají nové kulturní instituce a staré se reorganizují. V červnu 2000 bylo ve Vratislavi na Działkowé ulici založeno Centrum tvůrčích postojů (OPT) O několik desítek let později vytvářejí lidé, kteří tvoří tento kolektiv, koncepci uspořádání jedinečného výstavního prostoru pod názvem galerie Miejsce przy Miejscu (MpM).

1.2 Současná národní a regionální realita

V roce 2023 uspořádalo v Polsku výstavní činnost 317 uměleckých galerií a uspořádalo 3,7 tis. výstav v Polsku pro 4,0 milionů návštěvníků. Ve srovnání s rokem 2022 se počet výstav zvýšil o 5,2 %, zatímco počet návštěvníků vzrostl o 34,9 %.

Nejvíce galerií se nacházelo v Malopolském vojvodství (58 subjektů) a Mazovském vojvodství (51 subjektů), nejméně v Opolském vojvodství (2). Více než polovina všech návštěvníků (54,6 %) zavítala do galerií v Malopolském a Mazovském vojvodství (respektive: 1,2 milionu a 1,0 milionu lidí). Nejméně návštěvníků bylo zaznamenáno v Lubuském vojvodství (32,0 tis. osob). Umělecké galerie patřící do veřejného sektoru přilákaly 91,9 % návštěvníků.

Státní a místní vládní umělecké galerie měly 1,1 milionu vlastních sbírek (o 3,3 % více než v roce 2022), z nichž největší část tvořilo malířství (39,0 %). Předměty z kategorií nová média, grafika a fotografie tvořily dohromady více než polovinu vlastních sbírek státních galerií (57,3 %). Většina uměleckých galerií provozujících výstavní činnost v Polsku patřila do veřejného sektoru (63,1 %), v rámci kterého 87,0 % galerií organizovaly místní vládní jednotky.[2]

Jen ve Vratislavi existuje více než 30 subjektů, které jsou označovány jako „umělecké galerie“. Například portál PanoramaFirm.pl zobrazuje seznam 32 subjektů v kategorii „umělecké galerie“ ve Vratislavi[3], a v celém Dolnoslezském vojvodství je 44 subjektů[4]. Více než polovina z nich jsou subjekty fungující jako nezávislé subjekty financované z veřejných prostředků, menší část tvoří soukromé galerie fungující na komerční bázi.

Specifickou skupinou zařízení jsou subjekty, které fungují v rámci městských kulturních institucí, jejichž zřizovatelem je město Vratislav. Do této skupiny patří galerie „MpM“, která byla zřízena jako pobočka Centra tvůrčích postojů (OPT), které je jednou z 25 „městských kulturních institucí“ a zahrnuje mimo jiné Národní hudební fórum, Hudební divadlo Capitol, Muzeum města Vratislavi, Muzeum současného umění ve Vratislavi, BWA Vratislav - Galerie současného umění nebo Institut Jerzyho Grotowského.

V souvislosti s institucemi, které se zabývají konkrétně fotografií, Łukasz Rusznica, kurátor galerie MpM, říká: „Existují (...) instituce, jako je BWA Vratislav, kde se fotografie objevuje pravidelně, a často na opravdu vysoké úrovni. Vlastně všechny fotografické výstavy, které jsem tam viděl, byly skvělé. Máme Galerii Foto-Gen, kde se pod vedením Pawła Bąkowského začaly objevovat zajímavé projekty a realizuje se velmi ambiciózní program, díky němuž toto místo získává zpět svou někdejší pozici. Něco úplně jiného je občanská iniciativa Galeria u Agatki, která generuje návštěvnost a dává šanci mladým lidem. Existují i další organizace, jejichž způsob pohledu na fotografii a její prezentace mi úplně nevyhovuje a není to něco, co bych chtěl propagovat, ale i ty svědčí o velké potřebě rozhovorů a setkávání“.[5]

Vidíme tedy, že místní kontext, v němž galerie vznikla a fungovala, je specifický a zdaleka ne takový, aby fotografie musela „bojovat“ o to, aby si jí někdo všiml jako samostatného média. Činnost galerie byla založena na specifickém přístupu k tématu fotografie a způsobu jeho prezentace.

[2]Zdroj dat z Centrálního statistického úřadu https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/kultura/dzialalnosc-galerii-sztuki-w-2023-roku,10,7.html

[3] https://panoramafirm.pl/galerie_sztuki/dolno%C5%9Bl%C4%85skie,,wroc%C5%82aw/firmy,2.html

[4] https://panoramafirm.pl/galerie_sztuki/dolno%C5%9Bl%C4%85skie

[5]Agata Ciastoń „Fotografie se zdá být pouze médiem, které lze snadno zvládnout. Rozhovor s Łukaszem Rusznicou“. Rozhovor dosud nezveřejněn. Obsah poskytnut s laskavým svolením Łukasze Rusznicy.

1.3 Založení a počátky galerie MpM

Fotografická galerie „Miejsce przy Miejscu“ (zkráceně MpM) vznikla v roce 2014 jako pobočka vratislavského Centra kreativních postojů. Vznik galerie byl výsledkem procesu, na němž se podílelo několik lidí pracujících v OPT. Jak uvedl tehdejší ředitel OPT Jaroslaw Jachimowicz, který tuto funkci zastával v letech 2000-2019, proces vzniku galerie v její konečné podobě byl několikastupňový a zdlouhavý[6]. Od vzniku prvního nápadu až po jeho realizaci v podobě otevření první pobočky Centra kreativních postojů na Plac Strzelecki 12 uplynulo mnoho měsíců.

Pro pochopení dynamiky procesu vzniku galerie Miejsce przy Miejscu stojí za to citovat slova Kuby Suchara, hudebníka, který s OPT spolupracuje od samého počátku: „Na začátku existence OPT jsme tam pracovali prakticky zadarmo. Trvalo to téměř osm let. Pokud rozumím tomu, co je to kolektiv, tak jsme vytvořili něco víc než kolektiv. Vytvořili jsme monolit složený z lidí, kteří bez ohledu na obtíže a chudobu (vážně) drželi pohromadě a pokračovali v zamýšleném plánu. A tím bylo vytvořit místo, kde bychom kromě práce s lidmi mohli i podnikat. *Myslím, že nejvýstižnější je popsat OPT jako výtvor v neustálém pohybu. Pružnou a proměnlivou substanci.* Složení se samozřejmě měnilo. Ukázalo se, že někteří lidé to prostě nezvládnou. Je snadné si představit, co se stane s gumovým míčkem, který spadne do kombajnu. Tehdy začíná zábava. Horší je, když do kombajnu spadne párek"[7].

Výše popsaná atmosféra charakterizovala také vznik pobočky OPT s názvem Miejsce przy Miejscu. S rozvojem činnosti centra v jeho mateřské budově na Działkowé ulici ve Vratislavi se ukázalo, že nápady týmu pracujícího v OPT přesahují prostorové možnosti tohoto místa. Jednalo se o grafický design a grafickou dílnu, využívající tradiční tiskové metody. V tomto prostoru se zrodily koncepty v hlavách Dagmary Świętek a Katarzyny Pietrzak-Zawady. V koncepční fázi se diskutovalo také o možnosti výstavní činnosti, i když zpočátku nebylo vůbec jisté, že se tyto aktivity zaměří na fotografii. Na plánech v tomto směru tehdy pracovala Beata Bartecka, kurátorka, redaktorka a novinářka zabývající se uměním, včetně výtvarného. V průběhu jednání s Jarkem Jachimowiczem a týmem OPT byl do práce na koncepci výstavního aspektu činnosti vznikající pobočky centra zapojen Łukasz Rusznica, který v té době již v centru působil.

Rychle se ukázalo, že Łukaszovo nadšení pro vytvoření výstavního prostoru je spojeno s velmi konkrétní vizí místa, která by se brzy mohla začít realizovat.

Ředitel OPT předložil odboru kultury městského úřadu, který tehdy vedl Jarosław Broda, prvotní koncept na vytvoření grafických ateliérů spojených s galerií. Nápad se setkal s jeho

[6]Rozhovor s Jarosławem Jachimowiczem, ředitelem OPT v letech 1999-2019, vedl autor této práce 25. července 2024.
[7]Časopis „Biuro“ č. 6, 1/2013, Tiskové varhany BWA Wrocław. str. 68.

souhlasem a aktivity začaly zvažovat možnost adaptace jednoho z prostor patřících k tzv komunální nemovitostí zdroje.

Po nějaké době tak byla zřízena pobočka OPT na adrese Plac Strzelecki 12, na sídlišti Nadodrze, ve vnitřním městě, tj. v samém centru města, jen 1,5 km severně od vratislavského Staroměstského náměstí. Toto umístění dává galerii rozhodně jiný charakter oproti mateřské budově Centra kreativních postojů, která se nachází v moderní, samostatně stojící budově na sídlišti panelových domů v jižní části města, dále daleko od centra. Nadodrze je sídliště severně od Staroměstského náměstí, jedna z mála částí města, kde převažuje předválečná vícebytová architektura, často ve velmi špatném stavu. Jedná se převážně o vícepodlažní měšťanské domy, obvykle staré kolem 100 let.

Od 90. let 20. století dochází k pomalé revitalizaci této části města, místní samospráva zde často poskytuje prostory pro řemeslné nebo umělecké aktivity – od nejrůznějších ateliérů přes obchody až po galerie. Na Strzeleckém náměstí 12 vzniklo MpM jako grafický ateliér a fotografická galerie.

Od května 2017 galerie obývá prostory v sousedním nájemním domě v přízemí na Plac Strzelecki 14, kdy se jim díky iniciativě Łukasze a Jarka podařilo pro tento účel získat sousední prostory, když předchozí nájemník to nechal.

V případě obou lokalit si jejich adaptace pro výstavní účely vyžádala důkladnou rekonstrukci interiéru. Na jednu stranu to bylo spojeno s vysokými náklady, na druhou však umožnilo oba prostory optimálně využít pro činnost galerie prezentující fotografie. To bylo velmi důležité, protože obě místa jsou malá. Zejména první prostory galerie na náměstí Strzeleckého 12 byly pouze jednou malou místností o rozloze tuctu metrů čtverečních (další dvě místnosti na této adrese zabírala grafická studia). Po změně sídla nyní galerie obsadila dvě místnosti této velikosti.

Od 1. ledna 2023, kdy došlo k reorganizaci několika městských kulturních institucí, se galerie MpM stala součástí kulturní instituce Centrum tvůrčích postojů Zámek (OPT Zámek), kterou vedle MpM spoluvytvářely následující složky: OPT Zamek (dříve Kulturní centrum Zamek), Centrum tvůrčího přístupu (OPT) a grafické ateliéry na sídlišti Nadodrze.

Fotografie: Činžovní dům na Plac Strzelecki 14

Od samého počátku, tedy od roku 2014, byl kurátorem galerie Łukasz Rusznica. Právě jeho vize a kurátorská koncepce určovaly první roky činnosti. A zatímco toto počáteční období se ukázalo jako úspěšné, následující roky přinesly rozvoj činnosti a vývoj fungování této instituce.

1.4 Obecné informace

I když se areál MpM nachází daleko od hlavní budovy Centra kreativních postojů na jihu Vratislavi, stále stojí za to připomenout, že patří k onomu „tvorbě v neustálém pohybu“, o které hovořil Kuba Suchar. MpM je důležitou součástí činnosti celého centra. Za citaci stojí slova Filipa Zawady o konkrétním fungování Centra tvůrčích postojů v těchto letech: „Kromě nás, Kuby a Filipa, tu pracuje několik dalších lidí, z nichž každý provozuje svůj ateliér. Ateliéry spolu korespondují. Grafické studio pomáhá fotografickému ateliéru při tvorbě knih atd. Díky kolektivu si navzájem pozorujeme tvůrčí činnost a to je stimulující faktor[8].

Je však třeba zdůraznit, že galerie sama o sobě nesloužila jako místo pro výstavy studentů nebo absolventů kurzů fotografického studia OPT. Organizační a kurátorská péče Łukasze Rusznicy měla mnohem širší charakter a vycházela z jeho originálních koncepcí prezentace fotografie v tomto prostoru.

V organizačním kontextu byla galerie MpM pobočkou, tedy součástí instituce s názvem „Centrum kreativních postojů“, a od 1. ledna 2023 „Centrum kreativních postojů Zamek“. Jako součást této instituce je zařízením financovaným z předmětné dotace poskytnuté tomuto centru z rozpočtu vratislavského magistrátu. Kromě toho jsou na činnost galerie alokovány i veškeré případné příjmy z publikací realizovaných v rámci činnosti této pobočky.[9] Občas se zařízení uchází o granty a dotace na realizaci konkrétních projektů, např. se podařilo získat prostředky z Programu výtvarného umění ministra kultury a národního dědictví v roce 2022.

V letech 2014 až 2023 se v galerii uskutečnilo přibližně 48 fotografických výstav a řada různých akcí, jako jsou setkání s autory nebo workshopy, zejména v souvislosti s vydáváním fotografických knih. Galerie byla také jedním z míst konání festivalových výstav během "festivalu TIFF" fotografie, který se ve městě konal v letech 2011-2020. Některé výstavy se konaly pod heslem „Rok olova“, který se zaměřil na širokou problematiku týkající se pohody a duševního zdraví. Jiné měly některá opakující se společná témata a motivy, které však nebyly tak jasně a přímo pojmenovány. To bylo ponecháno na divácích a jejich vnímavosti. Jednou z významných sérií byla také série „Kniha na místě“, jejíž vzorec se mírně lišil od podoby tradiční výstavy a spočíval v kombinaci výstavy, úpravy knihy a aktivní účasti publika na tvůrčím procesu.

Galerie představila díla umělců především z Polska, ale měli jsme možnost vidět i díla ze zahraničí, včetně např. Spojených států a Austrálie.

Úplný seznam všech výstav uvádím v kapitole 5, zatímco v kapitole 6 jsou uvedeny podrobnější informace o několika vybraných akcích.

[8]Časopis „Biuro“ č. 6, 1/2013, Tiskové varhany BWA Wrocław. str. 69.
[9]Rozhovor s Pawełem Kamińskim, ředitelem OPT Zamek, vedl autor tohoto díla 1. srpna 2024

1.5 Kurátorský koncept galerie MpM

Od svého založení byla činnost galerie promyšlená a nesla se pod heslem „V galerii MpM představujeme uznávané tvůrce i začínající umělce“.[10]

O kurátorských předpokladech galerie Centrum pro kreativní postoje na svém webu obecně píše: „Fotografie je mocným výrazovým a komunikačním prostředkem, který nabízí nekonečné možnosti interpretace a působení. Ve fotogalerii OPT, jejímž kurátorem je Łukasz Rusznica, ukazujeme, kolika tématům, motivům a diskusím se lze věnovat prostřednictvím fotografií. V prostoru galerie nacházejícím se na náměstí Strzeleckého 14 proto představujeme umělce, jejichž práce a pohled na věc nás zajímají a jsou pro nás důležité.

S fotogalerií navíc zacházíme jako s komunikačním kanálem, kterým formujeme uměleckou citlivost našich příjemců. Doporučujeme vám, abyste se blíže podívali na zajímavou fotografii, a také vám doporučujeme přemýšlet a cvičit všímavost, která je při fotografování a přijímání fotografií tak důležitá“.[11]

Kurátorská koncepce galerie byla od začátku do konce založena především na vizi a představách jejího kurátora a samotná galerie je na webových stránkách OPT popsána jako „místo vedené Łukaszem Rusznicou“, což o charakteru místa vypovídá mnohé, respektive vše. Proto, abychom poznali a pochopili koncepci této galerie, je nutné podívat se na modus operandi jejího jediného kurátora, Łukasze Rusznicy.

Fotografie: Vernisáž výstavy Karola Grygoruka „Miluji tě tati“ v galerii MPM, 12. dubna 2018.

[10]Web OPT: https://opt-art.net/miejsce-przy-miejscu/galeria-fotograficzna/
[11]Tamtéž.

1.6 Kurátor galerie – Łukasz Rusznica. Charakteristika a vývoj kurátorského přístupu.

Łukasz Rusznica se narodil v roce 1980, vystudoval kulturologii na Vratislavské univerzitě, je fotografem, autorem nebo spoluautorem a editorem fotografických knih a kurátorem.

Poprvé se této role ujal v roce 2010, kdy společně s Filipem Zawadou kurátoroval výstavu „Někteří si myslí, že jsme ošklivi“ ve Studiu BWA ve Vratislavi.

Od roku 2014 je kurátorem galerie Miejsce przy Miejscu. Jak sám zdůrazňuje, v roli kurátora je pro něj důležité kontrolovat formální stránku výstavy a pomáhat tak budovat výraz. Důležité však je, aby to byl výraz umělce, a ne Łukasze Rusznicy jako kurátora – což není ve vztahu umělec-kurátor vždy samozřejmé.

Jarek Jachimowicz vzpomíná, že již od koncepční práce na podobě výstavního prostoru v rámci OPT „Łukasz dokázal od samého počátku formulovat krásný koncept tohoto místa. Łukasz to právě měl“. [12] V následujících měsících po otevření galerie se vyvíjel, dozrával a zdokonaloval původní, přísně formovaný tvar galerijního konceptu, který realizoval v rámci jeho kurátorské činnosti. „Łukasz nebyl pasivním kurátorem. Byl aktivním iniciátorem určitého způsobu výstavby expozice a také v žádném případě nezpůsoboval její zastínění, nikdy nebyl nadřazen postavě autora fotografií. Byl to však člověk, který velmi výrazně ovlivnil výslednou podobu každého příběhu“.[13]

Na tomto místě je třeba se zaměřit na důležitý pojem „příběh“, který má v kurátorské koncepci Łukasze Rusznicy zásadní význam. Každá výstava totiž divákům představuje určitý „příběh", nikoliv jen soubor fotografií. V tomto přístupu je myšlenkou podat konkrétní narativ, i když ne nutně, nebo možná dokonce rozhodně ne, „lineárním“ způsobem.

Sám Łukasz popisuje počátky galerie jako pokus ukázat lidem různé způsoby uvažování o fotografii[14]. Jak sám říká, jeho cílem bylo „rozbít“ tradiční myšlení veřejnosti o fotografii. Výstavy prezentované v galerii měly ukázat, že „fotografie není černobílá“. Tento pojem nezahrnuje problematiku barevné palety, ale způsobu chápání fotografie a prezentace výstav. Kurátorským cílem bylo uniknout z rozškatulkování a připravit diváky na různé umělecké pohledy v kontextu fotografie. Současně bylo také důležité vytvořit určité vztahy mezi samotnými výstavami, a to v rámci plánování dalších výstav. Cílem tedy bylo na jedné straně vytvořit nový, nestandardní pohled na koncept fotografické galerie a na straně druhé ukázat různé umělecké perspektivy při zachování určitých vztahů a společných vláken mezi nimi.

---

[12]Rozhovor s Jarosławem Jachimowiczem, ředitelem OPT v letech 1999-2019, vedl autor této práce 25. července 2024.
[13]Tamtéž.
[14]Rozhovor s Łukaszem Rusznicou, kurátorem galerie MpM, vedl autor tohoto díla 2. srpna 2024.

V tomto světle stojí za to prozkoumat charakteristiky procesu, který Łukasz Rusznica inicioval při tvorbě každé výstavy. Sám uvádí, že mu záleží na tom, aby představil tvorbu lidí z co nejširšího spektra, od mladých po starší, od zkušenějších po úplné debutanty.

Marta Szymanowska, jejíž výstava v galerii MpM se konala v roce 2021, vzpomíná na spolupráci s Łukaszem při přípravě své výstavy takto: „Byla jsem debutantka, takže v mém případě to bylo něco jako fotografické vzdělávání, zrychlený kurz čtení fotografií. Je samozřejmé, že jsme nezačínali od nuly, ale rozhovory s Łukaszem o mých fotografiích pro mě znamenaly celou řadu velmi cenných myšlenek, které daly mé výstavě konečnou podobu“.[15]

V Łukaszově přístupu k tvorbě výstav jsou zásadní dvě otázky: kvalita fotografií a osoba, která je pořídila. Méně důležité je, zda jsou tyto fotografie již hotovým, promyšleným projektem, nebo je na něm třeba ještě zapracovat. Marta Szymanowska například vzpomíná, že to byly rozhovory s Łukaszem a jeho zvídavost, díky nimž projekt její výstavy získal konečnou podobu. Zároveň zdůrazňuje, že Łukasz nikdy netlačil na žádné konkrétní řešení. Navíc ji dokonce nabádal, aby s tvůrčím procesem nespěchala, aby konečný tvar a reflexe přišly v pravý čas. V jejím případě trval proces dva roky. Samozřejmě jsou chvíle, kdy se jedná o projekt, který má již jasněji vymezený určitý rámec nebo předpoklady, a pak se většinou jedná již o konkrétní výstavní řešení.

Sám Łukasz také zdůrazňuje, že proces, na kterém se podílí jako kurátor a umělecká osoba, vyžaduje, aby do něj vložil hodně energie, ale zároveň nechal umělecká rozhodnutí na lidech, kteří snímky pořídili. Jak říká, „...umělečtí lidé, se kterými pracuji - fandím jim, ale nakonec se o tom, jakou cestou půjdeme, musí rozhodnout sami“.[16]

Łukasz Rusznica jako kurátor výstavy má pak rozhodující vliv na to, jak konkrétně je výstava v prostoru fyzicky a technicky uspořádána. Jeho role se zde neomezuje pouze na koncepci, ale jednoduše zahrnuje všechny, často prozaické, činnosti, které je třeba provést. Od technických činností až po propagační plány. Od kontaktů s médii až po navazování nových vztahů s dalšími umělci s ohledem na budoucí výstavy.

Při analýze tohoto přístupu je třeba poznamenat, že vyžaduje, aby kurátor měl velmi široké spektrum plánovaných aktivit a aby s umělcem vytvořil ucelenou koncepci. To je v souladu se současným trendem, jak jej popisuje Stefania Krzysztofowicz-Kozakowska: „Obě muzea a galerie realizují nejen základní program, kterým je vystavení vybraných *uměleckých předmětů* , ale výběrem míst, vhodnou kompozicí stěn, obrazovek a jejich barev, vhodným světlem a zvukem utvářejí nový umělecký prostor, *Raumkunst*. Důležitým se stal i nový přístup k budování výstavního prostoru, umísťování uměleckých děl do organizovaného, specifického prostoru odkazujícího na myšlenku otevřené formy, což bylo diktováno vstupem nových forem umění,

[15]Rozhovor s Martou Szymanowskou, fotografkou, vedl autor tohoto díla 1. srpna 2024
[16]Agata Ciastoń „Fotografie se zdá být pouze médiem, které lze snadno zvládnout. Rozhovor s Łukaszem Rusznicou“. Rozhovor dosud nezveřejněn

různých typů instalací, představení a filmy do výstavních síní. U větších výstav nabývá na důležitosti i role architekta, který jako scénograf aranžuje výstavní prostor a současně spolupracuje s umělcem a kurátorem, který je zase režisérem, vypravěčem a kritikem. výstava. Výstavy se tak stávají trojím uměleckým dílem: umělce, architekta a kurátora“.[17]

Łukasz Rusznica je z velké části zodpovědný za propagaci výstav, stejně jako za jejich realizaci – tedy za výběr osvětlení, dekorací nebo barev stěn. To vše se přitom děje s velmi omezeným rozpočtem. Jak upozorňuje Jarek Jachimowicz, Łukasz dokáže mistrovsky a maximálně využít prostředky a zdroje, které má k dispozici, takže efekty dalece převyšují to, co lze očekávat od tak často skromných materiálních výdajů.[18]

Produkce je nesmírně důležitou součástí každé výstavy. I když finanční omezení mohou být důležitá, Łukasz Rusznica nikdy nedělá žádný kompromis, který by mohl negativně ovlivnit kvalitu: „Musím být přesvědčen, že kvalita, kterou po sobě zanecháme, je vysoká, a pak se názory ostatních mohou lišit, ale já nemám pocit studu - to je pro mě důležité“.[19]

Na každé výstavě, která se konala v MpM, vytvořili Łukasz Rusznica a umělec v omezeném prostoru jedinečné a výjimečné představení, které bylo výsledkem velmi dynamické spolupráce, v níž jsou konečná rozhodnutí na umělci.

O své práci v této roli říká toto: „Důležitý je dialog mezi kurátorem a fotografem. Platí pravidlo: dokud není výstava otevřená, neexistuje nic jako konečný výsledek. Pokud zahájím výstavu ve čtvrtek v 19 hodin, může se do té doby stát cokoliv. Nerozhoduji se u svého stolu. Rád upravuji, přemýšlím o tom, co se nehodí, co nehraje, kombinuji, hraji si. Prostor je prioritou“.[20]

[17]„Umění od roku 1989“ Stefania Krzysztofowicz-Kozakowska, Wydawnictwo BOSZ, Olszanica 2020, str. 250
[18]Rozhovor s Jarosławem Jachimowiczem, ředitelem OPT v letech 1999-2019, vedl autor této práce 25. července 2024.
[19]Rozhovor s Łukaszem Rusznicou, kurátorem galerie MpM, vedl autor tohoto díla 2. srpna 2024.
[20]„Rozhovor s Łukaszem Rusznicou. Posrané verze sebe se musí líbit nebo přijímat. Anna Maria Łozińska mluví s Łukaszem Rusznicou. http://dolnoslaskosc.pl/rozmowa-z-lukaszem-rusznica,1779.html

2 PŘEHLED VÝSTAVY

Níže uvedená tabulka obsahuje seznam všech výstav, které proběhly v galerii MpM za celou dobu jejího působení.

	Umělec	Název výstavy	Trvání	Kurátor	Spolupráce
2014					
1.	Arnau Vidal Cascalló	*Bielmo*	21.03.2014–30.04.2014	Łukasz Rusznica	
2.	Michał Łuczak	*Brutal – Retrospektiva*	06.06.2014–27.06.2014	Łukasz Rusznica	
3.	Krzysztof Solarewicz	*Předpovědi počasí*	02.08.2014–12.09.2014	Łukasz Rusznica	
4.		*Jak fotit? Výstava fotografií z archivu Ústavu národní paměti*	28.10.2014–04.12.2014	Łukasz Rusznica	Beata Bartecka, Hubert Kielan
2015					
5.	Franek Ammer	*Údolí*	22.01.2015–22.02.2015	Łukasz Rusznica	
6.	Marta Kalinowska	*Jen se nezamiluj*	26.03.2014–30.04.2015	Łukasz Rusznica	
7.	Dawid Misiorny	*Všechno se vším souvisí*	14.05.2015–19.06.2015	Łukasz Rusznica	
8.	Krystian Lipiec	*Po pohlavním styku je každé zvíře smutné*	25.07.2015–21.08.2015	Łukasz Rusznica	
9.	Marlena Jabłońska	*Nerozpoznaný příchod*	05.09.2015–09.10.2015	Łukasz Rusznica, Beata Bartecka	Hubert Kielan
10.	Lena Dobrowolska, Teo Ormond-Skeaping	*Zpětná vazba // Feedback Loops*	19.11.2015–09.01.2016	Łukasz Rusznica	
2016					
11.	Bogusław Madej	*SP9DGO*	21.04.2016–14.05.2016	Łukasz Rusznica	
12.	Anna Chmielińska	*Vymalujeme pokoj na bílo*	23.06.2016–05.08.2016	Łukasz Rusznica	
13.	Oiko Petersen	*Skryté*	18.08.2016–16.09.2016	Łukasz Rusznica	
14.	Marta Zdulska	*Protože bydlím se dvěma svými přáteli na pohovce v kuchyni*	01.08.2016–11.09.2016	Łukasz Rusznica	
15.	Dominika Gęsicka	*Toto není skutečný život*	20.10.2016–11.11.2016	Łukasz Rusznica	
16.	Léonie Young	*Sbalte se*	17.11.2016–03.12.2016	Łukasz Rusznica	

2017						
	17.	Marcelina Turbak	*Černá voda, černý les*	23.02.2017–24.03.2017	Łukasz Rusznica	
	18.	Janusz Dąbkiewicz	*Princové*	30.03.2017–21.04.2017	Łukasz Rusznica	
	19.	Paweł Starzec	*Paměť vody*	25.05.2017–07.07.2017	Łukasz Rusznica	
	20.	Wojtek Sienkiewicz	*Jak jsem udělal Oławskou ulici*	20.07.2017–11.08.2017	Łukasz Rusznica	
	21.	Krzysztof Solarewicz	*Uspal jsem černou kočku*	25.08.2017–26.09.2017	Beata Bartecka	
	22.	Tomek Tyndyk	*Mezera*	06.10.2017–06.11.2017	Łukasz Rusznica, Anna Mituś	
2018						
	23.	Tadeusz Chudy	*Kinky*	14.02.2018–29.03.2018	Łukasz Rusznica	
	24.	Karol Grygoruk	*Miluji tě tati*	12.04.2018–27.04.2018	Wiktoria Michałkiewicz	
	25.	Piotr Bekas	*Setrvačnost*	17.05.2018–15.06.2018	Łukasz Rusznica	
	26.	Zdzisław Dados	*Entropie*	22.06.2018–20.07.2018	Łukasz Rusznica	
	27.	Lola Paprocka, Pani Paul	*Northern Rivers*	25.08.2018–05.10.2018	Łukasz Rusznica	
2019						
	28.	Anna Orłowska	*Případ*	31.01.2019–22.03.2019	Łukasz Rusznica	
	29.	Gabriel Orłowski	*Černá magie*	11.04.2019–14.06.2019	Łukasz Rusznica	
	30.	Krzysztof Kowalczyk	*Přijde noc*	08.08.2019–27.09.2019	Łukasz Rusznica	Agnieszka Wolny-Hamkało
	31.	Agnieszka Gotowała	*Já jsem můj domov*	07.11.2019–17.01.2020	Łukasz Rusznica	
2020						
	32.	Agata Kalinowska	*Kniha podle místa*	06.02.2020–05.03.2020	Łukasz Rusznica	
	33.	Mayumi Suzuki	*The restoration will*	19.03.2020–30.04.2020	Michał Sita	
	34.	*Beata Bartecka Łukasz Rusznica*	*Kniha podle místa*	*19.05.2020–28.06.2020*		
	35.	Michał Łuczak	*Lesní práce*	20.08.2020–30.10.2020	Łukasz Rusznica	

2021						
	36.	Tomek Tyndyk	*Osobní věci*	13.05.2021–02.07.2021	Łukasz Rusznica	
	37.	Jagoda Malanin	*Deník nalezen ve vaně*	08.07.2021–13.08.2021	Łukasz Rusznica	
	38.	Bogusława Trela, Justyna Streichsbier, Kamil Śleszyński	*Lidské reflexy, psí život*	03.09.2021–02.10.2021	Kamila Bondar	
	39.	Marta Szymanowska	*Hydra*	28.10.2021–10.12.2021	Łukasz Rusznica	
2022						
	40.	Michał Adamski	*Nemohu se dostat přes ten chaos*	27.01.2022–11.03.2022	Łukasz Rusznica	
	41.	Maria Kniaginin-Ciszewska	*Jak se cítí tvé druhé srdce?*	07.04.2022–20.05.2022	Łukasz Rusznica	
	42.	Caroline Tompkins	*Bedfellow*	02.06.2022–29.07.2022	Lola Paprocka, Łukasz Rusznica	
	43.		*Když se mi dvakrát podíváš do očí, otevřu pusu nebo zatnu pěsti – fotografie z archivu IPN*	18.08.2022–22.09.2022	Łukasz Rusznica	Tomasz Stempowski
	44.	Joanna Pawłowska	*Fixation*	20.10.2022–08.12.2022	Łukasz Rusznica	
2023						
	45.	Stefania Gurdowa	*Film se skladuje*	12.01.2023–15.02.2023	Andrzej Kramarz	
	46.	Marta Bogdańska	*Nebe a zahrada*	02.03.2023–20.04.2023	Agata Ciastoń	
	47.	Wojciech Szczerbetka	*Pumping iron*	18.05.2023–29.06.2023	Łukasz Rusznica	
	48.	Michał Sita	*Dějiny Polska Vol.2*	21.09.2023–23.11.2023	Łukasz Rusznica	

Tabulka 1 | Vlastní studie na základě archivních materiálů galerie MpM

3 VYBRANÉ VÝSTAVY A AKCE

V této kapitole představuji ukázku vybraných výstav a akcí, které se v galerii MpM za dobu jejího působení uskutečnily.

3.1 Michał Łuczak „Brutal – Retrospektiva" (06.06.2014–27.06.2014)

Kurátor výstavy: Łukasz Rusznica

Fotografie prezentované na výstavě „Brutal – Retrospektiva" pořídil Michał Łuczak mezi červnem 2010 a lednem 2011 – v době, kdy boj za záchranu katovického nádraží před demolicí stále probíhal a kdy se jeho existence chýlila ke konci. Nejde však jen o dokumentaci budovy, která je nejvýraznějším příkladem brutalistické architektury v Polsku, ale především o sentimentální fotografický příběh o Náměstí, které bylo pro mnohé obyvatele města po několik desetiletí záchytným bodem. Nazývá se Brutal a stal se nepopiratelně ikonou provinčního města. Několik desítek fotografií je „pozůstatkem" orgánu násilně vytrženého z městského těla.

Během výstavy si budete moci prohlédnout fotografickou knihu Brutal, ve které Łuczak původně představil své fotografie. Kniha získala v roce 2013 ocenění Nejlepší fotografická publikace roku v kategorii Selfpublishing. Její náklad je již vyčerpán.

Fotografie: Michał Łuczak

Michał Łuczak se narodil v roce 1983 v Horním Slezsku. Fotograf, výtvarný umělec, kurátor. Pracuje především s fotografií a videem. Absolvent Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě a iberologie na Slezské univerzitě v Katovicích. Od roku 2010 je členem

kolektivu Sputnik Photos. Spoluvede roční workshop dokumentární fotografie, mentorský program Sputnik Photos, a vyučuje na Filozofické fakultě Pedagogické univerzity v Krakově. V posledních letech se zaměřuje na komplexní a sebevědomý vztah mezi člověkem a přírodním prostředím a jeho nejbližším okolím. Nechodí daleko; jeho nejnovější práce se zaměřují na lokální problémy, které lze vnímat i univerzálně: důsledky uhelného průmyslu nebo hospodářské zacházení s lesy. Je autorem fotografických knih: Brutal (2012), Circle of Place/Elementary (s Krzysztofem Siwczykem, 2016), 11.41 (s Filipem Springerem, 2016).

3.2 Léonie Young „Sbalte se” (17.11.2016–03.12.2016)

Kurátor výstavy: Łukasz Rusznica
Kurátoři rezidenčního programu: Joanna Stembalska, Dominika Drozdowska

„Sbalte se / Pack your bags“ – řečeno klidně, bez napětí – je nevinné, jako výlet nebo vycházka. Intenzita hlasu, hmatatelná nervozita mění tuto větu v peklo: v útěk, v blížící se kataklyzma.

Fotografie: Fotodokumentace výstavy | fot. Alicja Kielan

Léonie Youngová je cizinka, dívá se na město cizíma očima, vidí v něm nejrůznější stopy – malé kousky architektury, kousky veřejného prostoru, vše, co je přístupné zvenčí – protože je cizinka a nikdo ji nechce pustit dovnitř. Čeho jsou tyto stopy? Protože pokud jsou to jen stopy hry, kterou hrajeme sami se sebou – hry o přírodě a umělosti – pak jsme stále v bezpečí. Pokud jsou to stopy celoročního karnevalu – neustálá potřeba se bavit a žasnout, balit se na výlet do parku miniatur – pak jsme v bezpečí. I kdyby někdo uprostřed noci zakřičel „sbalte se“ a zbyly by stopy války, noční výlety z města a přesídlení – jsme v bezpečí. Nejhorší je, když cizinec čte stopy toho, co přichází, slyší cizí přízvuk v místním obchodě, vycítí naše napětí a řekne něco, co se my sami dnes bojíme říct, abychom si neudělali ostudu nebo nezavolali.

Fotografie: Fotodokumentace výstavy | fot. Alicja Kielan

Léonie Young je francouzská umělkyně narozená v roce 1981. V roce 2006 absolvovala Národní školu vizuálních umění v Paříži. Od roku 2011 žije v Lille, kde vytváří platformu na podporu mladých umělců v Malthouse. Své práce vystavovala ve Francii i v zahraničí a zúčastnila se řady uměleckých rezidencí v Kanadě (Quebec), Irsku nebo Paříži. V roce 2011 získala její fotografická série „Denní práce - Evry" zvláštní cenu poroty Prix Arte v kategorii Umění a město.

Výstava byla součástí programu Lille Meets Wrocław.

Od roku 2013 vytvářejí sdružení La Malterie (Lille, Francie) a galerie současného umění BWA Wrocław společný bilaterální rezidenční program určený pro výtvarné umělce, který jim nabízí možnost tvůrčího pobytu v zahraničí. Během rezidenčního pobytu v galerii BWA Wrocław Studio vytvořila umělkyně nejen díla, která jsou záznamem jejích dojmů a zážitků z pobytu v Polsku, ale také navázala síť kontaktů, která je důvodem k další umělecké a kulturní výměně.

Spoluorganizátorem projektu je program uměleckých rezidencí A-i-R Wro, který je součástí Evropského hlavního města kultury Vratislav 2016. Program A-i-R Wro byl spolufinancován Ministerstvem kultury a národního dědictví Polské republiky.

Projekt organizovaný v partnerství mezi galerií současného umění BWA Wrocław a sdružením La Malterie z Lille. Spolupořádáno s Nadací Avant Art za podpory města Vratislavi, města Lille a Francouzského institutu na základě dohody s městem Lille.

3.3 Dominika Gęsicka „Toto není skutečný život“ (20.10.2016–11.11.2016)

Kurátor výstavy: Łukasz Rusznica

Špicberky , největší norský ostrov, který se nachází v souostroví Svalbard. Noc a den, polární; pustiny a bílé medvědy. Longyearbyen, hlavní město souostroví, je malé lidské sídlo – světlo civilizace v temné divočině. Dominika Gęsická se tam poprvé vydala v srpnu 2015 a poté se dvakrát vrátila. Výsledkem těchto cest je série Toto není skutečný život.

Fotografie: Fotodokumentace vernisáže (20.10.2016) | fot. Łukasz Rusznica

Město je malé, tři hlavní ulice, asi 2000 obyvatel – čísla nejsou působivá. A přesto je v tomto kousku lidského světa něco, co přitahuje všechny, kteří hledají odpočinek – od svého starého života, vlastní historie, ostatních lidí. To není skutečný život, není zde prostor pro budoucnost ani dlouhodobé plány. Lidé – jako Dominika – sem na chvíli zaskočí (i kdyby ta chvíle měla trvat pět let, výzkumnou zakázku, čas na zapomenutí) a vrátí se. Gęsicka fotografuje tuto absurditu, vycpaného bílého medvěda – metaforu tohoto místa a života. Vše jí splývá dohromady a my sami nevíme, zda se díváme na monumentální krajinu hrozivých hor, nebo na hromadu zvířecích kůží a dek. Čím déle se díváme, tím více nevíme, který život není skutečný. Je to tam, kde medvěd v noci přichází ke dveřím a smrt je skutečná, nebo tady?

Fotografie: Fotodokumentace vernisáže (20.10.2016) | fot. Łukasz Rusznica

Dominika Gęsicka – pochází z Włocławku, v současnosti žije ve Varšavě. Vystudovala mezinárodní vztahy na Varšavské ekonomické škole a je třetím rokem fotografie na Institutu tvůrčí fotografie v Opavě. Je vítězkou programu Show Off krakovského fotoměsíce (2014). Získala grant od nadace Ideas Tap a agentury Magnum Photos na dokončení projektu „Toto není skutečný život“ (2015). Je finalistkou Lens Culture Exposure Awards (2016). Je členkou fotografického kolektivu „People You May Know“

3.4 Paweł Starzec „Paměť vody“ (25.05.2017–07.07.2017)

Kurátor výstavy: Łukasz Rusznica

Historie je uspořádání v rámci dané komunity, které pokrývá, jak si tato komunita pamatuje události, ke kterým došlo v minulosti. Potřeba konstruovat regulovanou historii a spoléhat se na ni za účelem mapování současného řádu je dalším důkazem její zvláštní role. Skupina lidí s identickým vnímáním minulých událostí tvoří kolektivní vědomí. Národ jako etnická skupina s organizovaným státem zahrnuje mezi své konstitutivní rysy sdílení identických historických a kulturních podmínek. Kultura dané komunity je založena na sdílené historii, která má podobu zavedeného řádu faktů. Paměť vody je dokument o přepisování historie v Bosně a Hercegovině. A jak se říká, dějiny píší vítězové.

Fotografie: Fotodokumentace výstavy | fot. Alicja Kielan

Paweł Starzec – fotograf, novinář, sociolog. Pracuje na fotografických dokumentech. Zajímá se o vztahy mezi prostory a jejich širším kontextem ao vizualizaci širších procesů prostřednictvím jejich periferií. Vizuální sociolog, působící jako teoretik v oblasti vizuální masové komunikace a vizuálních narativů. Lektor a vedoucí zodpovědný za řadu workshopových programů, spoluzakladatel nadace Papier Bije Kamień, v současnosti v kolektivu Azimuth Press. Student fotografie na ITF v Opavě, absolvent Varšavské a Vratislavské univerzity. Nadšenec zinů a DIY kultury.

3.5 Beata Bartecka i Łukasz Rusznica „Kniha podle místa” (19.05.2020–28.06.2020)

„Na konci roku 2014 jsme otevřeli výstavu Jak fotografovat? Výstava fotografií z archivu IPN.

Fotografie: Fotodokumentace prací na projektu

Tehdy jsme tomu říkali „výstava pastí“ – byla to situace, kdy si diváci pomalu uvědomovali, na co se dívají. Dovolili jsme aranžmá fotografií – a co víc, celý styling prostoru galerie – aby se cítili bezpečně. Aby si mohli v klidu prohlížet fotografie a obdivovat je. Aby je měli rádi. Teprve poté jsme divákům ukázali další prvek výstavy, tedy list papíru s popisy fotografií. Tímto způsobem se dozvěděli, co tyto obrázky byly. Znalosti určují, na co se díváme. Toto poznání může být nepříjemné. Vzhled se stává o něco méně nevinným. Fotografie nabývá na jiné síle a teplotě a výstava samotná i galerijní kontext začínají být čím dál dráždivější – napsala Anka Herbut ve své recenzi na výstavu v Dwutygodniku.

Fotografie: Fotodokumentace prací na projektu

Vlastně už od začátku práce na výstavě, tedy v roce 2014, jsme měli v hlavě myšlenku knihy. Uběhlo pár let a konečně na tom začínáme pracovat. Dne 19. května 2020 začneme v rámci cyklu mikrorezidence Kniha podle místa společně pracovat na publikaci prezentující fotografie z archivu IPN. Budeme stavět fotosekvence, psát texty, spolupracovat s grafičkou Joannou Jopkiewicz – to vše na dopracování vize a konečné podoby fotoknihy.

Vzhledem k aktuálním hygienickým a epidemiologickým předpisům pro kulturní instituce nebudou moci diváci během tvůrčího procesu galerii navštívit. Rádi se však o naše aktivity podělíme na našich sociálních sítích, zveřejníme příběhy o jednotlivých etapách, ale i myšlenky a pochybnosti a možná i otázky, které vás povzbudí ke sdílení vašich úvah. V tuto chvíli nevíme, jak moc naše uvažování o této publikaci ovlivní výstava před 6 lety. Máme 5 týdnů na to, abychom to zjistili a také doufáme, že nás na této cestě, i když z velké části virtuálně, budete provázet.

Fotografie: Návrhářka knihy, Joanna Jopkiewicz z Grupa Projektor

Beata Bartecká – kurátorka výstav výtvarného umění a designu se zaměřením především na fotografii, ilustraci, grafiku, grafický design a typografii. Novinářka, editorka a autorka publikací týkajících se kultury, umění a designu. Stipendistka Polského filmového institutu. Její výzkum v Institutu národní paměti probíhá v rámci tvůrčího stipendia ministra kultury a národního dědictví.

Łukasz Rusznica – od ukončení studia na Fakultě kulturních studií Vratislavské univerzity vystavoval v mnoha galeriích v Polsku i v zahraničí. Autor fotografických knih Subterranean River, Smog, Near, Infra, Toskana a navržených Thomasem Schostockem – tu nejdůležitější vám stejně neřeknu. Vítěz sekce ShowOFF měsíce fotografie v Krakově 2012 a CENY WARTO 2015. V roce 2016 byl pozván do projektu European Eyes on Japan a odjel do Japonska na uměleckou rezidenci. Vítěz ceny Griffin Art Space – Lubicz 2017 za nejlepší portfolio během krakovského fotoměsíce 2017. V současné době působí jako kurátor fotografické galerie MpM, která patří pod Centrum kreativních postojů ve Vratislavi. Stipendista Ministerstva kultury a národního dědictví a města Wrocław (2020).

3.6 Marta Szymanowska „Hydra” (28.10.2021–10.12.2021)

Kurátor výstavy: Łukasz Rusznica

Abychom mohli zahájit terapeutický proces, musíme začít cítit cokoli, i když je to nežádoucí bolest. Bolest je docela dobrý začátek, protože umožňuje lokalizovat ránu – místo, kde se vyskytuje. Jakmile víme, kde se rána nachází, je naděje, že se po řádném očištění a převazu zahojí.

Fotografie: Fotodokumentace výstavy | fot. Alicja Kielan

V terapii se často ukazuje, že to, co se zdálo být naším cílem, je pouze začátek cesty do nás samotných. Potlačené vzpomínky se s pomstou vracejí a mapa ran se ukazuje být stále rozsáhlejší. Touha uniknout a vrátit se na známé a bezpečné místo se zvyšuje. Jsme v pokušení udělat krok zpět, nechat věci tak, jak jsou. Vraťte se ke vzorcům, které nám umožnily pracovat všechny ty minulé roky. Zároveň víme, že už je pozdě a není jak vycouvat. Zabití Hydry je možné pouze spálením všech jejích hlav.

Fotografie: Fotodokumentace výstavy | fot. Alicja Kielan

„Obraz je pouze výsledkem toho, jak se díváte na svět; jaké věci přitahují vaši pozornost. Zdá se mi, že čím hlouběji se dostávám do terapie, tím jasněji vidím, co tyto fotografie znamenají. Teprve teď vám mohu říci, o čem jsou. Dříve to bylo takto… čistě intuitivní. Když jsem tyto fotografie aranžoval, viděl jsem pouze obrys, že jde o vnitřní konflikt nebo trauma. Ale nevěděl jsem co přesně. – říká Marta Szymanowska, autorka fotografií ze série „Hydra“. A dodává – Trochu mě to překvapuje, je trochu úžasné, že mi tyhle obrázky daly svolení, abych to ze sebe nechal plynout. Tento souhlas jsem necítil a mé podvědomí to udělalo za mě.

„Hydra“ je záznamem emocí provázejících autorku v procesu poznávání jejích traumat a ran, jejich čištění a léčení. Jedná se o sérii 25 fotografií, které vznikly v letech 2017-2021 a nyní budou prezentovány na první samostatné výstavě Marty Szymanowské v MpM 14. Fotografie se stává intuitivním nástrojem pro transformaci – dává najevo své strachy, frustrace a slabosti. Odhalení sebe sama, aby se poznala.

Marta Szymanowska: Absolventka architektury a městského plánování na Vratislavské univerzitě vědy a techniky a fotografického kurzu v Centru kreativních postojů ve Vratislavi. Studentka fotografie na Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě. Ve svých dílech se zabývá tématem lidské emocionality. Analyzuje způsoby, jak se vypořádat s traumatem. Působí především v oblasti symboliky a senzace.

3.7 Caroline Tompkins „Bedfellow” (02.06.2022–29.07.2022)

Kurátorský dohled nad výstavou: Lola Paprocka, Łukasz Rusznica

„Napiš mi, až se vrátíš domů“.

Pokud jste žena, slyšíte to pokaždé, když se večer nebo v noci s někým loučíte a jdete sama domů. Rozloučíte se, otevřete dveře taxíku nebo zabočíte do jiné ulice a BUM! – padne tahle věta, jako zaklínadlo, znějící jako ochranné kouzlo. Teoreticky – není to nic strašného, koneckonců je to dokonce milé, výraz zájmu, někdo má o vás strach.

Ale proč se o sebe neustále bojíme? Proč mi musíš dávat vědět, že jsi v bezpečí? Proč musíte neustále čekat, až se vám ozve váš přítel?

Muži.

Fotografie: Caroline Tompkins

„Nějaká míra rizika, hrozby a zranitelnosti je pravděpodobně nezbytnou podmínkou pro potěšení. Možná i proto jsou vzrušení a úzkost tak neoddělitelně spjaty, neboť na jedné straně jsou protiklady, na druhé straně <<spřízněnost>>. Projekt Tompkinsové je v podstatě zkoumáním tohoto vztahu, vedeným její osobní zkušeností ženy, která po mužích touží a zároveň se jich bojí“. Tento fragment textu Fight, Flight or Fuck od Gideona Jacobse přesně popisuje fotografovu krkolomnou praxi.

Fotografie: Caroline Tompkins

„To vše mě přivádí k zvědavosti, jak ženská touha skutečně vypadá." – říká fotografka – „Zobrazování mužů v souladu se západní tradicí reprezentace maskulinity (všechny ty naolejované svaly!) je interpretováno jako homoerotické. Jinými slovy, objektivizace stále patří mužům. Ženy často musí muže udělat špatnými nebo málo sexy, aby tyto snímky dekódovaly jako ženskou perspektivu. Chtěla bych tento rozhovor posunout dál a zamyslet se nad tím, jak celoživotní, stále přítomný strach z mužů ovlivňuje způsob, jakým je vnímáme. Jsme nuceny držet se dvou pravd – zkoumat svou sexuální touhu a zároveň spát s nepřítelem“.

Caroline Tompkinsová (nar. 1992) – pochází ze Cincinnati v Ohiu a bakalářský titul v oboru fotografie získala na School of Visual Arts v New Yorku. Vystavovala na národních i mezinárodních výstavách a její práce se objevily mimo jiné v BBC, Vogue a Apple. Caroline pracovala jako fotoeditorka v časopisech Bloomberg Businessweek, Vice Magazine a v současné době zastává pozici senior fotoeditorky na Vice.com. Vyučuje teorii fotografie na School of Visual Arts na Manhattanu. Od roku 2019 pracuje na plný úvazek jako fotografka na volné noze pro redakční a komerční klienty. Caroline žije v newyorském Queensu.

4 UZAVŘENÍ GALERIE

Dne 23. listopadu 2023 se v galerii konala závěrečná kurátorská prohlídka a zakončení výstavy "Dějiny Polska vol. 2" Michala Sity.

Od té doby galerie v současné podobě přestala fungovat jako výstavní prostor. Na stejném místě, na náměstí Strzeleckého 14 ve Vratislavi, bude od nynějška fungovat jako nakladatelství a místo setkávání a uměleckých aktivit spojených s vydáváním fotografických knih.

Toto jsou slova na rozloučenou kurátora galerie MpM 14, Łukasze Rusznice, napsaná při této příležitosti:

> *„Poslední dny byly velmi zvláštní, nestabilní počasí jen podtrhuje tento specifický druh pozastavení.*
>
> *Rozpuštěný sníh teče okapy, na stromech se pohupují pestrobarevné listy a zelená tráva a vlhkost ve vzduchu nám neustále slibují jaro.*
>
> *[Procházím se Vratislaví, mám pocit, že žiji na pobřeží, jen se dvakrát otočím a půjdu na pláž, uvidím tmavě šedé moře]*
>
> *Je listopad nebo první březnové dny?*
>
> *O pár hodin později sněží, město ztichne, jako by se stočilo do klubíčka, protože je noc, protože je mráz, protože je zima.*
>
> *Těžko říct, jestli něco končí nebo začíná.*
>
> *Čas je nerozhodný, jako by čekal, až se něco stane.*
>
> *Zavíráme galerii, je to.*
>
> *Zavíráme galerii, je to velmi vzrušující začátek.*
>
> *Prostor na Strzeleckém náměstí 14 zůstane, připravujeme celý program setkání, přednášek a besed.*
>
> *Měníme však jeho charakter – stáváme se vydavatelstvím.*
>
> *Nic nezmizí, vše se změní.*
>
> *Uvidíme se v novém roce, v novém čase“*[21].

Ačkoli formálně hovoříme o „uzavření galerie“, dochází k určitému vývoji, pokud jde o formu umělecké činnosti: galerie se mění v nakladatelství, ve „Archiwum Słońca“ („Sluneční archiv“). Jak řekl Łukasz Rusznica v rozhovoru v srpnu 2024, jde v jistém smyslu o pokračování a rozvinutí myšlenky, která byla dříve v galerii realizována v rámci série „Kniha podle místě“. Tato série převzala aktivní roli diváků při vytváření fotoknihy. Každý mohl přijít a zúčastnit se procesu úpravy knihy. Rozdíl je v tom, že od nynějška je právě vydavatelská činnost hlavním účelem

[21] Web OPT: https://opt-art.net/zamykamy-galerie-to-bardzo-ekscytujacy-poczatek/

tohoto zařízení. Prostory galerie zůstávají stejné, ale v konečném důsledku se mění funkce jejích prostor. V současnosti neslouží k výstavám, ale slouží k práci na knihách a setkávání lidí, kteří jejich díla tvoří. Jedna místnost je pracovní, kam si lidé v kreativním procesu mohou vkládat své fotografie atd. Druhá místnost slouží pro jednání, přednášky a workshopy.

Samotný vývoj asi nejlépe vystihují slova samotného kurátora: „Všechno šlo hladce – poslední výstavu jsme udělali jako MpM14 a spolu s touto výstavou galerie zanikla a nahradilo ji nakladatelství. A je to. Pro mě je to organický proces. Je to přirozené a velmi svobodné, takže je pro mě těžké o tom mluvit ve smyslu strategie nebo plánu sepsaného v průběhu let. Zvlášť proto, že galerie od samého počátku pracuje i s knihami. Mám zde na mysli například aktivity v rámci cyklu "Knihy podle místě", tedy mikrorezidencí, během nichž měli účastníci možnost soustředit se po dobu jednoho měsíce na práci na vlastní knize. Na jedné straně to byla intimní situace mezi mnou a pozvaným umělcem, na druhé straně byla otevřená, protože předpokládala, že někdo může kdykoli přijít do galerie a promluvit si s námi, sledovat nás při práci nebo nabídnout něco svého. Toto otevření se publiku bylo důležitou součástí procesu, protože v dialogu se často objevily cenné připomínky a nápady.

Vrátíme-li se ke změně, vedení výstavy a nakladatelství zároveň - a je třeba zdůraznit, že vydávání knih není jen o tvůrčí práci, ale také o tisku, propagaci, prodeji, expedici atd. – vyvolávalo organizační potíže, což také přispělo k tomu, že se galerie stala nakladatelstvím“.[22]

V tomto vývoji upozorňuje dosavadní kurátor galerie a organizátor výstav na charakteristiku výstav a fotografických knih a na svůj vztah k fotografii v rámci působení v prostorách, které dosud nesly název galerie a dnes se změnily v nakladatelství: „Nikdy jsem neměl pocit, že bych někoho opouštěl, že bych něco opouštěl nebo nechával odejít – mění se forma prezentace fotografie, ale fotografie sama zůstává klíčová. Kniha kolem sebe také buduje prostředí, které navíc není omezeno na jedno místo nebo výsek času, ale je rozptýlené, pohybuje se nepředvídatelně až chaoticky – trvá, mizí, znovu se objevuje. Knihy se k někomu připoutávají, cestují v něčím kufru a jsou mnohem mobilnější a trvalejší než výstavy. Můžete si letos koupit nebo poprvé vidět knihu, která vás za tři roky odrovná, protože prostě budete na takovém místě, sami se sebou, se svými emocemi, že si s vámi její potenciál bude hrát“.[23]

Když jsem začal psát tuto bakalářskou práci, galerie ještě fungovala ve své původní podobě a můj první rozhovor s Łukaszem o myšlence napsat takovou práci proběhl (bylo to v prosinci 2022) v prostředí jedné z tamních výstav. V té době v podstatě nic nenasvědčovalo tomu, že se chystají tak zásadní organizační změny, i když dnes s odstupem času mohu říci, že některé záhadné formulace z Łukaszovy strany mohly tuto nadcházející proměnu předznamenat. V jistém smyslu to „viselo ve vzduchu“. Když jsem se dozvěděl o uzavření

[22]Agata Ciastoń „Fotografie se zdá být pouze médiem, které lze snadno zvládnout. Rozhovor s Łukaszem Rusznicou“. Rozhovor dosud nezveřejněn
[23] Tamtéž.

zařízení, moje první reakce bylo překvapení, ale pak přišel okamžik zamyšlení a uvědomil jsem si, že máme vlastně co do činění s evolučním přechodem k dalším Łukaszovým uměleckým aktivitám. Na jednu stranu dnes můžeme shrnout uzavřenou kapitolu naší činnosti a na stranu druhou se můžeme s nadějí a zvědavostí dívat, co budoucnost přinese. Samotné shrnutí má rovněž dvojí povahu. Musím přiznat, že navzdory všemu mi budou cyklické výstavy v MpM v současné podobě chybět. Za toto necelé desetiletí jsme měli tu čest vidět řadu opravdu zajímavých výstav, z nichž každá nesla nějaké nové a často překvapivé poselství, a to, co měly společné, byla vždy velká výtvarná péče z hlediska koncepce a provedení. Byla tam nějaká společná témata, ale vždy jsme měli možnost se na ně podívat ze zcela nové perspektivy. Galerie MpM byla jedinečným místem na mapě umělecké Vratislavi, protože velmi sugestivním a konzistentním způsobem prezentovala fotografii se silným emocionálním nábojem a s obsahem a sdělením, které dalece přesahovalo sféru vizuální estetiky. Vyprávění, dokumentární kvality, emocionální náboj a všechny další nevizuální aspekty byly vždy důležitým prvkem každé výstavy. Zároveň je třeba zdůraznit, že jsme zde vždy měli co do činění se skutečně vynikajícími fotografiemi. V našem městě zatím není jiné místo, které by tuto mezeru vyplňovalo. Proto svým způsobem zůstává lítost nad ztraceným místem. Na druhé straně je tu však naděje a zvědavost, o nichž jsem se zmínil. Činnost galerie, založená z velké části na charismatu, energii, neutuchajícím nadšení a věcné přípravě Łukasze Rusznicy, prošla v průběhu let určitým viditelným vývojem. Některé příznaky toho, jakým směrem se dnes podnik ubírá, byly patrné již před několika lety. Přesun důrazu z výstav na realizaci fotografických knih se v tomto kontextu jeví jako téměř přirozená cesta. S léty vynikajících zkušeností s uměleckými akcemi pořádanými v galerii MpM za zády jsem přesvědčen, že se zde bude se stejně účinným zápalem a za účasti pečlivě vybraných zajímavých lidí pokračovat ve vydavatelském vzorci. První akce a aktivity Slunečního archivu nám důrazně ukazují, že nás čeká další skutečně fascinující období zařízení OPT na Strzeleckém náměstí ve Vratislavi. Galerie odešla do historie, ale budoucnost tohoto místa vypadá opravdu zajímavě a nás může jen těšit, že nás čeká nová kapitola a nové zážitky.

5 LITERATURA:

Publikace

Bartecka, Beata; Rusznica, Łukasz. „How to look natural in photos“. Wroclaw-Londyn: Ośrodek Postaw Twórczych, Palm Studios, 2021. ISBN 978-83-917373-5-4.

„Biuro” nr 6, 1/2013, Organ prasowy BWA Wrocław, ISSN 2081-2434

Ciastoń, Agata „Fotografie se zdá být pouze médiem, které lze snadno zvládnout. Rozhovor s Łukaszem Rusznicou“. Rozhovor dosud nezveřejněn

Kalinowska Agata, „Yaga”, BWA Wrocław Galerie Sztuki Współczesnej, Wrocław 2021, ISBN 978-83-63505-50-9

Krzysztofowicz-Kozakowska Stefania, „Sztuka od roku 1989”, Wydawnictwo BOSZ, Olszanica 2020, 1. vydání, ISBN 978-83-7576-441-3

Łuczak, Michał „Brutal“, Vydavatel: Self-publishing, 2012, ISBN: 83993336171

Łuczak, Michał; Siwczyk, Krzysztof „Koło miejsca/Elementarz”, Vydavatel: Muzeum v Gliwicích, Gliwice 2016, ISBN: 9788389856807

Łuczak, Michal; Springer, Filip „11.41“, Vydavatel: Sputnik Photos, 2016, ISBN: 8390203472

Orpik Monika „Stepping Out Into This Almost Empty Road”, Vydavatel: Archiwum Słońca (OPT Zamek), Wrocław 2022, ISBN: 978-83-966186-0-3

Rusznica, Łukasz. *To nejdůležitější vám stejně neřeknu.* Wrocław: Miligram, Ośrodek Postaw Twórczych, 2012. ISBN 978-83-928138-8-0.

Rusznica, Łukasz. *Nearinfra.* Wrocław: Osrodek Postaw Twórczych, 2011.

Rusznica, Łukasz. *Subterranean river. Varšava:* Fundacja Sztuk Wizualnych & Palm

Rottenberg Anna, „Sztuka w Polsce 1945-2005”, Wydawnictwo Piotra Marciszuka STENTOR, Varšava 2005, třetí vydání, ISBN 978-83-89315-57-1

Sita, Michał "History of Poland vol. 2", Vydavatel: Archiwum Słońca (OPT Zamek), Wrocław 2024, ISBN: 978-83-971436-0-9

Tyndyk, Tomek „Osobní věci 1. Otec“, Vydavatel: Archiwum Słońca (OPT Zamek), Wrocław 2023, ISBN: 978-83-966186-1-0

Internetové zdroje

„Archiwum Słońca”, kanál YouTube: https://www.youtube.com/@ArchiwumS%C5%82o%C5%84ca

„Archiwum Słońca”, Facebook stránka (dříve stránka galerie MpM): https://www.facebook.com/ArchiwumSlonca/

"Behind the scenes: a conversation with gideon jacobs", aint—bad *An Independent Publisher of Contemporary Art* Dostupné z: https://aint-bad.com/article/2018/10/11/behind-the-scenes-a-conversation-with-gideon-jacobs/

Fotografická publikace roku 2022 za „Jak vypadat na fotkách přirozeně*"! [online]*. Wroclaw: Osrodek Postaw Twórczych, 2022 [cit. 2023-07-17]. https://opt-art.net/fotograficzna-publikacja-roku-2022-dla-how-to-look-natural-in- photos/

Guzek, Łukasz „Hnutí galerie v Polsku. Historický nástin. Od 60. let do jejich následků v 80. a 90. letech 20. století", Akademie výtvarných umění v Gdaňsku, Mezifakultní institut věd o umění. 2012 r.Dostupné z: https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-2336bed1-f040-4966-8bf8-90e87a7cae8a

„Zajímá mě postava empata. Rozhovor s Łukaszem Rusznicou [online]". Szum: FundacjaKultura Miejsca, 2020 [cit. 01.07.2023]. Dostupné z: https://magazynszum.pl/interesuje-mnie-figura-empaty-rozmowa-z-lukaszem-rusznica/

„Inna strona świata", Podcast Andy Rottenberg, kanál YouTube: https://youtube.com/playlist?list=PLaIJWd0IFTNqb8OHIC7ISa8c9xihlUQXo&si=nJjUmSWBQNiPfqK5

Legendz, Katarzyna. *Booktalk: Łukasz Rusznica, Subterranean River* [Podcast]. Paper Beats Rock. Dostupné také z: https://podcasts.apple.com/gb/podcast/1-booktalk- %C5%82ukasz-rusznica-subterranean-river/id1388255108?i=1000412667655

Łukasz Rusznica. In: *Wikipedia: the free encyciopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 27.06.2023]. Dostupné z: https://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%81ukasz_Rusznica

Mazur, Adam. Jak nefotit. *Jak nefotit - SZUM[online].* Varšava, 2016 [cit. 27.06.2023]. Dostupné z: https://magazynszum.pl/jak-nie-fotografowac/

„Rozhovor s Łukaszem Rusznicou. Posrané verze sebe se musí líbit nebo přijímat. Anna Maria Łozińska mluví s Łukaszem Rusznicou". http://dolnoslaskosc.pl/rozmowa-z-lukaszem-rusznica,1779.html

Szabelski, Tytus. Łukasz Rusznica, 'Smog' (2010). *Blok Magazíne* [online]. Varšava: BLOK Foundation, 2020 [cit. 09.06.2023]. Dostupné z: http://blokmagazine.com/lukasz-rusznica-smog-2010/

Webové stránky Ústředního statistického úřadu https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/kultura/dzialalnosc-galerii-sztuki-w-2023-roku,10,7.html

Web OPT: https://opt-art.net/miejsce-przy-miejscu/galeria-fotograficzna

Web OPT: https://opt-art.net/zamykamy-galerie-to-powiedzujacy-poczatek/

Web OPT Zámek: https://www.zamek.wroclaw.pl/

6 JMENNÝ REJSTŘÍK

Adamski Michał 17

Ammer Franek 15

Bartecka Beata 6, 15, 16, 25, 27

Bąkowski Paweł 5

Bekas Piotr 16

Bogdańska Marta 17

Bondar Kamila 17

Broda Jarosław 7

Chmielińska Anna 15

Ciastoń Agata 5, 13, 17

Dados Zdzisław 16

Dąbkiewicz Janusz 16

Dobrowolska Lena 15

Gęsicka Dominika 15, 22, 23

Gotowała Agnieszka 16

Grygoruk Karol 11, 16

Gurdowa Stefania 17

Guzek Łukasz 3

Jabłońska Marlena 15

Jachimowicz Jarosław 6, 12, 14

Jacobs Gideon 30

Jodko Alicja 4

Jodko Mariusz 4

Kalinowska Agata 15, 16

Kalinowska Marta 15

Kamiński Paweł 9

Kielan Alicja 20, 21, 24, 28, 29

Kielan Hubert 15

Kniaginin-Ciszewska Maria 17

Kowalczyk Krzysztof 16

Krajewska Wioletta 4

Krajewski Piotr 4

Kramarz Andrzej 17

Krzysztofowicz-Kozakowska Stefania 13

Lipiec Krystian 15

Łuczak Michał 16

Madej Bogusław 15

Mayumi Suzuki 16

Michałkiewicz Wiktoria 16

Misiorny Dawid 15

Mituś Anna 16

Orłowska Anna 16

Orłowski Gabriel 16

Ormond-Skeaping Teo 15

Paprocka Lola 16

Paul Pani 16

Pawłowska Joanna 17

Petersen Oiko 15

Pietrzak-Zawada Katarzyna 7

Przemyk Maciek 2

Rottenberg Anda 3

Rusznica Łukasz 2, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 29, 31, 33

Sienkiewicz Wojtek 16

Sita Michał 17, 32

Solarewicz Krzysztof 16

Starzec Paweł 16,

Starzec Paweł 16, 24

Stempowski Tomasz 17

Streichsbier Justyna 17

Suchar Jakub 7, 9

Szczerbetka Wojciech 17

Szymanowska Marta 13, 17

Śleszyński Kamil 17

Świętek Dagmara 7

Tompkins Caroline 17, 30, 31

Trela Bogusława 17

Turbak Marcelina 16

Tyndyk Tomek 16, 17

Vidal Cascalló Arnau 15

Young Léonie 15, 20, 21

Zawada Filip 9, 12,

Zdulska Marta 15

Celkový počet znaků včetně mezer: 56982

Celkový počet normostran (1800 znaků včetně mezer) ve vlastním textu bez doprovodných textů: 31,66